

Голові разової спеціалізованої
Вченої ради у Прикарпатському
національному університеті
імені Василя Стефаника
доктору політичних наук, професору,
завідувачу кафедри політології
Климончуку Василю Йосиповичу

Відгук

офіційного опонента, доктора політичних наук, професора, професора кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара *Висоцького Олександра Юрійовича* на дисертаційну роботу Сегеди Ольги Олегівни «Роль публічної дипломатії у розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами», подану до захисту до разової спеціалізованої вченої ради у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія»

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Проблематика публічної дипломатії у розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами є надзвичайно актуальною, особливо в контексті російсько-української війни. Важливість вивчення цієї теми обумовлена декількома аспектами. Насамперед, це диверсифікація дипломатичних союзників, що визначає потребу України у розбудові відносин з потужними країнами Перської затоки. Такого роду диверсифікація може забезпечити Україні нові стратегічні партнерства, підтримку та ресурси, які є відмінними від тих, що надають їй західні союзники. Країни Перської затоки, що відомі своїм багатством та інвестиційними можливостями, можуть забезпечити Україні життєво важливу економічну підтримку. Ця підтримка може надаватися у формі інвестицій, торговельних угод або фінансової допомоги, які мають вирішальне значення для української економіки, особливо під час війни, а також на стадії післявоєнного відновлення.

Крім того, співпраця з такими багатими на енергоносії країнами, як Катар та ОАЕ, може допомогти Україні диверсифікувати її джерела енергії. Військова та оборонна співпраця з цими країнами також є потенційно корисною для України. Вона може включати постачання зброї, навчання або навіть політичну підтримку на міжнародних форумах. Важливо також підкреслити вирішальну роль публічної дипломатії у розвитку культурних зв'язків України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами, що може сприяти кращому взаєморозумінню та створити основу для довгострокового партнерства. Отже, дослідження публічної дипломатії у розбудові відносин України з зазначеними країнами Перської затоки є надзвичайно важливим, оскільки уможливорює шляхи для економічної, військової та гуманітарної підтримки, сприяючи енергетичній безпеці та допомагаючи збалансувати геополітичні відносини в контексті російсько-української війни. Актуальність теми також обумовлюється тим, що вона досі залишається недостатньо дослідженою як в світовому, так і в українському науковому дискурсі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційні положення дослідження і його результати є логічними, послідовними і чіткими. Ступінь достовірності і обґрунтованості висвітлених авторкою наукових положень, висновків, рекомендацій є високим, що досягнуто внаслідок використання загальнонаукових та спеціально-наукових методів дослідження.

Методологічну базу дослідження складає міждисциплінарний підхід, який поєднує в собі загальнонаукові та спеціальні політологічні методи, а також інституційний та порівняльний підходи. Практичний вимір публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ і навпаки – Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні – досліджено за допомогою структурно-функціонального методу, ситуаційного аналізу (кейс-стаді) та методу контент-аналізу. За допомогою зазначених методів дисертантка висвітлила: політичний, економічний та стратегічний виміри співпраці України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ; здійснення

Україною публічної дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ; пріоритети здійснення публічної дипломатії Катаром, Кувейтом та ОАЕ в Україні; довела вплив синергії державних і недержавних акторів публічної дипломатії України на розвиток двосторонніх відносин із зазначеними державами Перської затоки.

Слід наголосити на достатній джерельній базі проведеного наукового дослідження. Основу джерельної бази роботи склали українські нормативно-правові акти, офіційні документи зовнішньополітичних установ України (зокрема, Стратегія публічної дипломатії МЗС України на період 2021–2025 років) та країн Перської затоки, а також аналітичні матеріали, що стосуються різноманітних аспектів публічної дипломатії у розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами.

Зазначене свідчить про високий рівень підготовки роботи і ґрунтовність наукових положень дослідження.

Варто відзначити відповідність предметної спрямованості дисертації науковій спеціальності 052 «Політологія».

Структура дисертації обумовлена поставленою метою і завданнями дослідження та складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Дисертантка у вступі фундаментально відображає актуальність теми, визначає мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, хронологічні рамки дослідження, розкриває наукову новизну, практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі дисертації представлено теоретико-методологічні підходи до розуміння поняття «публічна дипломатія» в контексті його еволюційного розвитку, а також авторське розуміння сутності цього поняття. О.О.Сегеда визначає публічну дипломатію як одну з найважливіших складових стратегічних комунікацій держави та політики «м'якої сили», що являє собою систему багатосторонніх або двосторонніх комунікацій національної держави з громадськістю інших держав світу, побудованої на цифрових інноваціях та синергії державних і недержавних акторів, націленої на отримання належної

підтримки зовнішньополітичних цілей держави-суб'єкта публічної дипломатії як від світової громадськості (міжнародних неурядових організацій, неформалізованих міжнародних суспільних рухів), так і від громадськості окремих національних держав. Дисертанткою було визначено рамки порівняльного аналізу генези публічної дипломатії в Україні, Катарі, Кувейті та ОАЕ, а також виокремлені спільні й відмінні риси у практиці публічної дипломатії досліджуваних країн, що тісно пов'язані з їх зовнішньополітичними амбіціями.

У другому розділі дисертаційної роботи проаналізовано особливості розвитку двостороннього співробітництва України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ на тлі геополітичного суперництва в субрегіоні, сучасні практики української публічної дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ та ключові напрями публічної дипломатії Катару, Кувейту та ОАЕ. На основі дослідження політичного, економічного та інших вимірів співпраці України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ (зокрема на тлі геополітичного суперництва в субрегіоні Перської затоки) дисертантка робить висновок про ефективність української публічної дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ й навпаки – публічної дипломатії Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні. Дисертантка аргументовано стверджує, що систематизовані й охарактеризовані практики публічної дипломатії усіх досліджуваних країн у контексті розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ, зокрема в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну, засвідчили наявність сильних та слабких сторін.

У третьому розділі авторка дослідила шляхи забезпечення та оптимізації української публічної дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ. Вона пропонує власне бачення щодо вирішення комплексних проблем, з якими стикаються державні та недержавні суб'єкти публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ, що полягає в реалізації трьох кроків. Перший крок передбачає оновлення пріоритетів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ таким чином, щоб трансформовані цілі були актуальними й досяжними. Другий крок полягає в усуненні штучно створених бюрократичних перешкод в системі

публічної дипломатії України, які блокують її розвиток. Третій крок стосується налаштування дієвої кадрової політики відповідно до визначених пріоритетів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та ОАЕ.

Дисертаційну роботу написано українською мовою. Застосована у роботі наукова термінологія є загальноприйнятною, стиль викладення результатів дослідження забезпечує доступність її сприйняття та використання. Дисертація оформлена відповідно до вимог, які висувають до робіт такого рівня, результати дослідження викладені в науковому стилі.

Висновки та рекомендаційні положення, які викладені у роботі дисертантки, містять науково обґрунтовані теоретичні та практичні положення. О.О.Сегеда у своїй дисертації чітко та послідовно наводить аргументи на користь викладених у роботі положень, що свідчить про наукову цінність роботи, сформульований чітко виражений теоретичний підхід та особисту позицію щодо дискусійних положень роботи.

Аналіз змісту дисертації дозволяє зробити висновок, що робота має фундаментальний характер та є завершеним науковим кваліфікаційним дослідженням, яке виконано здобувачкою самостійно.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Ретельний аналіз сучасної наукової літератури та актуальних аналітичних даних, а також ефективна послідовність дослідницької роботи із застосуванням сучасних наукових методів свідчить про високий рівень достовірності одержаних результатів дисертаційного дослідження. Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані у роботі, є науково-цінними. Використання ідей, концепцій, текстів інших авторів мають посилання на відповідні наукові джерела та оформлені відповідно до вимог.

У дисертації репрезентовано велику кількість положень, які характеризуються науковою новизною. Авторська позиція здобувачки представлена належним чином. Зокрема, особливо цінними є такі наукові положення: авторкою було зіставлено генезу й практику публічної дипломатії

України з одного боку та Катару, Кувейту й ОАЕ – з іншого; проаналізовано публічну дипломатію Катару, Кувейту та ОАЕ в Україні; запропоновано практичні шляхи оптимізації публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті й ОАЕ; спрогнозовано вектор трансформації української публічної дипломатії в Катарі, Кувейті та ОАЕ на тлі збройної агресії РФ проти України; уточнено складові підготовки дипломатів з питань публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті й ОАЕ; спільні та відмінні характеристики здійснення української публічної дипломатії та публічної дипломатії держав Перської затоки (на прикладі Катару, Кувейту та ОАЕ); проблематику синергії державних і недержавних акторів публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті й ОАЕ; стан, проблеми й перспективи політичного, економічного та інших вимірів співпраці України з Катаром, Кувейтом та ОАЕ.

Зазначене дозволяє зробити висновок про достовірність положень та високий рівень наукової новизни, належну обґрунтованість наукових положень та висновків дисертації.

Наукова новизна дисертації «Роль публічної дипломатії у розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами» свідчить про високий рівень авторського бачення окресленої в дисертації проблематики.

Повнота викладу наукових положень та висновків у наукових публікаціях авторки забезпечується тим, що основні наукові результати викладено у 5 наукових статтях у фахових вітчизняних та закордонних виданнях, а також 6 публікаціях, які додатково висвітлюють результати дослідження. Зокрема, авторкою опубліковано 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у наукових періодичних виданнях інших держав.

Аналіз змісту публікацій засвідчує відповідність ключовим положенням, викладеним у тексті дисертації. Анотація та текст дисертації оформлені відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Наукові висновки проведеного дослідження можуть бути використанні при розробці навчальних курсів та посібників з близькосхідного вектору зовнішньої політики України (для студентів–міжнародників вищих навчальних закладів, слухачів Дипломатичної академії України та інших навчальних закладів). Також результати дисертаційної роботи становитимуть цінність при підготовці українських дипломатів до довгострокових відряджень до Катару, Кувейту та ОАЕ, опрацюванні субрегіональної стратегії публічної дипломатії України в державах Ради співробітництва арабських держав Перської затоки.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Підкреслюючи в цілому високий науковий рівень виконаної роботи, водночас вважаємо за доцільне звернути увагу дисертантки на певні зауваження рекомендаційного характеру.

По-перше, дисертантка визначає публічну дипломатію як одну з найважливіших складових стратегічних комунікацій держави та політики «м'якої сили», що являє собою систему багатосторонніх або двосторонніх комунікацій національної держави з громадськістю інших держав світу (с.43), але не визначає, як має бути специфікована українська зовнішньополітична комунікація в контексті ефективного здійснення публічної дипломатії та з врахуванням геокультурних особливостей кожної із досліджуваних країн Перської затоки.

По-друге, авторка наголошує на зв'язку концепції «м'якої сили» Дж.Ная та публічної дипломатії (с.25,27), але не описує специфіку «м'якої сили» Катару, Кувейту та ОАЕ, особливості її механізму відповідно до культурних відмінностей цих країн, зокрема з огляду на зв'язок з ісламською культурною традицією.

По-третє, здобувачка справедливо наголошує на необхідності боротьби з російською дезінформацією у процесі здійснення публічної дипломатії України

в досліджуваних країнах Перської затоки, яка стоїть перед нашою державою у зв'язку з російсько-українською війною (с.16), але не пропонує конкретних дієвих алгоритмів у цьому напрямі.

Наголошуємо на тому, що вищезазначені зауваження носять рекомендаційний характер, не знижують високий рівень проведеного дослідження і не применшують його теоретичну та практичну цінність.

Висловлені зауваження принципово не знижують загальної позитивної оцінки дисертації. Це скоріше запрошення до наукової дискусії й побажання дисертантці на подальші наукові дослідження.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Детальний розгляд та аналіз положень, викладених в дисертаційному дослідженні, дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Сегеди Ольги Олегівни є послідовним, завершеним та науково цінним дослідженням, що має достатньо високу ступінь обґрунтованості основних положень та висновків.

За актуальністю поставлених завдань, змістовністю, науковим рівнем проведеного дослідження і практичною значимістю результатів дисертаційна робота О.О.Сегеди «Роль публічної дипломатії у розвитку двосторонніх відносин України з Катаром, Кувейтом та Об'єднаними Арабськими Еміратами» відповідає галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 052 «Політологія», вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44. Авторка дисертації Сегеда Ольга Олегівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Офіційний опонент

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних відносин
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Олександр ВИСОЦЬКИЙ

Підпис д-ра політ. наук, проф. Висоцького О.Ю. засвідчую
Проректор з наукової роботи Дніпровського
національного університету імені Олеся Гончара

Олег МАРЕНКОВ